

DADES CATALOGRÀFIQUES

Autoria	Desconeguda
Lloc de Producció	Taller i botiga Pasamaneria Valenciana, Plaça Verge de la Pau (ja desapareguda), nº.4, València, Espanya
Lloc d'origen	València. Donació de les hereves de Manuel Hurtado Real
Títol/Nom	Dos telers de passamaneria
Data	Darrer quart del segle XIX
Mesures	Teler: 172 cm x 180 cm x 105 cm. Màquines Jacquard: 50 cm x 80 cm cadascuna
Materials/Tècnica	Teler: fusta, ferro i acer Teixit: seda i cotó
Número d'inventari	No inventariat
Ubicació	Exposició permanent <i>No és fàcil ser valencià/na; "La ciutat", " De l'obrador al coworking"</i>

DESCRIPCIÓ

Conjunt de dos telers manuals dels quals solament un es conserva en funcionament. En aquest, el sistema de cartons Jacquard ha sigut substituït per peces de fusta que tapen alguns dels forats del tambor, dissenyant així el moviment de l'ordit. La substitució va ser deguda al fet que, en els últims anys del seu funcionament, el teler només confeccionava un únic tipus de peça.

La passamaneria, gènere tèxtil que consisteix en la fabricació de borles, serrells, galons, cordons i altres elements de similars característiques, és una de les activitats amb major tradició dins de la indústria tèxtil valenciana. El Gremi de Cintres i Galoners formava part del Col·legi de l'Art major de la Seda de València, dins del qual la passamaneria constituïa una de les Arts Menors. Fins a ben entrat el segle XX, els processos de fabricació es realitzen en tallers en els quals conviuen els telers manuals amb la mecanització. A vegades,

aquests tallers ocupen part de l'habitatge, confonent-se així els espais i els temps de treball amb els de la vida domèstica.

Els productes de passamaneria es realitzen trenant i entreteixint seda amb materials com or i plata laminats. S'utilitzen com a complement en indumentària, aixovar domèstic i litúrgic, uniformes o mobiliari.

En 1888, Manuel Hurtado Real adquireix el taller Pasamanería Valenciana, en funcionament fins a mitjan segle XX, en el qual es realitzaven diversos tipus de treballs, des del filat de la seda fins a l'acabat final del producte.

RELECTURA

<p>Tema relacionat</p>	<p>Rols de gènere Divisió sexual del treball Gènere i classe social Gènere i vestir Gènere i espai Gènere i història Gènere i cicle vital: matrimoni Estereotips de gènere: públic / domèstic</p>
<p>Relectura</p>	<p>Narra l'Odissea que Penélope esperava Ulisses pacientment teixint de dia el que desfeia de nit per a preservar la fidelitat al seu espòs. Encara que ja en l'època clàssica la dona va estar associada al tèxtil, aquesta associació ha sigut intermitent al llarg de la història. En època medieval, per exemple, els tallers tèxtils solien estar conformats per unitats familiars d'homes i dones que treballaven per igual, encara que el titular del negoci sempre era el patriarca de la família. No obstant això, amb el transcurs dels segles, i especialment arribat el segle XIX, es va anar establint de nou l'associació de la costura amb la feminitat. La dona ideal, "l'àngel de la llar", havia de saber cosir, no per a dedicar-se professionalment a això, sinó com mera "labor femenina", una labor silenciosa, submissa i repetitiva. La costura es va convertir així en un mitjà per a educar a les dones dins dels paràmetres d'aqueix ideal femení segons el qual el segon sexe havia de quedar reclòs entre les quatre parets de la llar i estar supeditat sempre a un home, el pare primer i el marit després.</p> <p>No obstant això, la costura no sols va formar part d'aqueix ideal de feminitat com a mera "labor" o entreteniment femení, sinó que també va ser una forma de manteniment econòmic, un ofici, per a moltes dones provinents de classes socials</p>

més baixes. A mesura que s'expandia la industrialització, els tallers tèxtils es van anar convertint en indústries en les quals, encara que no era exclusiva, abundava la mà d'obra femenina. Pepo Balaguer, un dels entrevistats en l'audiovisual que acompanya al teler a la sala del museu, deixa clar que dones i homes es dividien les tasques en el taller: “Les faenes de *velador*, d'estar assegudes, i això solien ser les dones, assegudes fent producte, i els homes se dedicaven més al cordó, que això era una cosa que requeria a més prou de força”.

Moltes, especialment les fadrines, treballaven a jornada completa, però també va haver-hi dones, sobretot casades, que treballen a domicili des de les seues cases. D'aquesta manera, els patrons s'estalviaven sindicalar-les i oferir-los un lloc de treball, i elles no desatenien les faenes de casa. El seu treball, encara que poc valorat, i no registrat oficialment, va ser clau per a la subsistència de moltes famílies que no podien mantindre's únicament amb el salari del marit.

L'acte de teixir tindria, així doncs, dos vessants. En primer lloc, un vessant professional —representat a la perfecció pel teler— en el qual, si bé va abundar la mà d'obra femenina, aquesta no va ser exclusiva, ja que també trobàvem homes en els tallers i indústries. Però també trobem un segon vessant que estableix l'acte de teixir com a entreteniment burgés. Malgrat les seues diferències, tots dos vessants —el teler i el costurer, l'ofici i l'entreteniment femení-burgés— han associat la costura a la “sensibilitat femenina”. Així ho puntualitzava *El ama de casa*: “A totes les dones els convenen les labors d'agulla. A les pobres i de mitjana posició poden servir-los per a sostindre's en un estat de decència, que pose fora de perill la seua dignitat, el guarda-roba de la família i el seu propi. La dona a qui no li agraden les labors d'agulla no és enterament del seu sexe” (*El ama casa*, València, 1912, p. 181).

BIBLIOGRAFIA

Nash, Mary. *Mujer, familia y trabajo en España, 1875-1936*. Barcelona: Anthropos, 1983.

Parker, Rozsica. *The subversive stitch. Embroidery and the making of the feminine*. London: The Women's Press, 1984.

Scott, Joan. “La mujer trabajadora en el siglo XIX”. A Duby, Georges y Perrot, Michelle (dir.). *Historia de las mujeres. El siglo XIX*. Madrid: Taurus, 2000, pp. 425-461.